Euroopan parlamentti
2019-2024

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta

2023/2116(INI)

7.12.2023

MIETINTÖLUONNOS

talouspolitiikan eurooppalaisesta ohjausjaksosta: työllisyyteen liittyvät ja sosiaaliset painopisteet vuonna 2024
(2023/2116(INI))

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta

Esittelijä: Dragoş Pîslaru

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

talouspolitiikan eurooppalaisesta ohjausjaksosta: työllisyyteen liittyvät ja sosiaaliset painopisteet vuonna 2024
(2023/2116(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 9 ja 149 artiklan,

– ottaa huomioon 21. marraskuuta 2023 annetun komission tiedonannon ”Vuotuinen selvitys kestävästä kasvusta 2024” (COM(2023)0901),

– ottaa huomioon 21. marraskuuta 2023 annetun komission ehdotuksen komission ja neuvoston yhteiseksi työllisyysraportiksi (COM(2023)0904),

– ottaa huomioon 21. marraskuuta 2023 annetun komission suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta (COM(2023)0903),

– ottaa huomioon 21. marraskuuta 2023 annetun komission tiedonannon ”Kertomus varoitusmekanismista – vuosi 2024” (COM(2023)0902),

– ottaa huomioon 21. marraskuuta 2023 annetun komission tiedonannon ”Vuoden 2024 alustavien talousarviosuunnitelmien kokonaisarviointi” (COM(2023)0900),

– ottaa huomioon neuvoston, parlamentin ja komission marraskuussa 2017 vahvistaman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin,

– ottaa huomioon 9. marraskuuta 2022 annetun komission tiedonannon linjauksista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi (COM(2022)0583),

– ottaa huomioon 26. huhtikuuta 2023 annetun komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi talouspolitiikan tuloksellisesta koordinoinnista ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta (COM(2023)0240),

– ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan,

– ottaa huomioon työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan mietinnön (A9-0000/2023),

A. ottaa huomioon, että komission syksyn 2023 talousennusteen mukaan EU:n työmarkkinoiden suorituskyky oli talouskasvun hidastumisesta huolimatta edelleen kaiken kaikkiaan vahva; ottaa huomioon, että EU:n työllisyyden ennustetaan kasvavan tänä vuonna 1,0 prosenttia, minkä jälkeen kasvu hidastuu 0,4 prosenttiin sekä vuonna 2024 että vuonna 2025; ottaa huomioon, että EU:n työttömyysasteen odotetaan pysyvän

jokseenkin vakaana 6,0 prosentissa vuosina 2023 ja 2024 ja sen jälkeen hiukan supistuvan 5,9 prosenttiin vuonna 2025;

B. ottaa huomioon, että kestävää kasvua koskevassa vuotuisessa selvityksessä 2024 todetaan, että vaikka palkat nousivat EU:ssa huomattavasti vuonna 2022 ja vuoden 2023 alussa, ne jäivät alle korkean inflaatioasteen ja ostovoima heikkeni, mikä vaikutti eniten pienituloisiin; toteaa, että reaalipalkat laskivat vuonna 2022 EU:ssa 3,7 prosenttia, mikä lisäsi työssäkäyvien köyhyyden riskiä; toteaa, että reaalipalkkojen odotetaan nousevan ensi vuodesta alkaen, koska nimellispalkkojen kasvu jatkuu ja inflaatio hidastuu;

C. toteaa, että komission syksyn 2023 talousennusteessa tuotiin esille, että talousnäkymiin kohdistuvat epävarmuus ja heikkenemisriskit ovat viime kuukausina lisääntyneet ja että rahapolitiikan kiristymisen vaikutukset voivat tuntua taloudellisen toiminnan heikentymisenä kauemmin ja mittavammin kuin mitä ennusteessa arvioidaan, sillä yritysten, kotitalouksien ja julkisen talouden sopeutuminen korkeisiin korkotasoihin voi osoittautua ennakoitua haastavammaksi;

D. toteaa, että digitaalisella ja vihreällä siirtymällä voi olla merkittävä vaikutus ympäristöön ja ihmisiin mutta myös talouteen ja työmarkkinoihin;

E. toteaa vakaus- ja kasvusopimukseen sisältyvästä yleisestä poikkeuslausekkeesta, jonka soveltaminen päättyy vuoden 2023 lopussa, että finanssipolitiikan on tuettava rahapolitiikkaa inflaation hillitsemisessä ja turvattava julkisen talouden kestävyys ja samalla tarjottava riittävästi liikkumavaraa lisäinvestointeihin, mukaan lukien investoinnit sosiaaliseen infrastruktuuriin ja sosiaalipalveluihin sekä tuki pitkän aikavälin kasvulle;

F. ottaa huomioon, että vuoden 2024 yhteinen työllisyysraportti sisältää ensimmäisen arvion vuoden 2030 kolmeen yleistavoitteeseen liittyvästä jäsenvaltioiden tilanteesta; toteaa, että raportin mukaan työllisyystavoitteen saavuttamisessa on edistytty hyvin ja että työllisyysaste on 74,6 prosenttia mutta siinä on merkittäviä sukupuoleen ja ikään liittyviä eroja, suurin osa jäsenvaltioista on edistynyt köyhyyden vähentämistä koskevissa kansallisissa tavoitteissaan, kun taas osalla on ollut päinvastaisia muutoksia, ja tarvitaan huomattavaa edistystä, jotta saavutetaan vuoteen 2030 mennessä EU:n yleistavoite, jonka mukaan EU:ssa 60 prosenttia aikuisista osallistuu vuosittain koulutukseen, kun vuoden 2016 lähtötaso oli alhaiset 37,4 prosenttia;

G. toteaa, että sosiaalisen lähentymisen kehyksen sisällyttämisellä talouspolitiikan eurooppalaiseen ohjausjaksoon olisi edistettävä ylöspäin tapahtuvaa sosiaalista lähentymistä ja parannettava työllisyyden ja sosiaalisen kehityksen arviointia ja seurantaa jäsenvaltioissa ja EU:ssa siten, että ylöspäin tapahtuvaan lähentymiseen kohdistuvat jäsenvaltioiden riskit yksilöidään yhteisessä työllisyysraportissa sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun pääindikaattoreiden perusteella sekä komission sosiaalisen lähentymisen raporteilla, jotka se julkaisee niiden jäsenvaltioiden osalta, joissa on yksilöity ylöspäin tapahtuvaan sosiaaliseen lähentymiseen kohdistuvia riskejä;

H. katsoo, että ammattitaitoisilla työntekijöillä, joilla on edellytykset vastata työmarkkinoiden sekä koulutuksen ja elinikäisen oppimisen vaatimuksiin, on keskeinen merkitys kestävän kasvun, innovoinnin ja kilpailukyvyn parantamisen sekä EU:n talouden kestävän ja oikeudenmukaisen siirtymän varmistamiseksi;

I. toteaa, että väestön vanhenemisen vuoksi yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa nopeasti ja että samaan aikaan yhä suurempaan määrään kriittisiä työtehtäviä ei löydetä sopivia työntekijöitä avoimina oleviin toimiin, minkä vuoksi sosiaaliturvamallia rahoittavien työntekijöiden määrä vähenee EU:ssa;

J. toteaa, että parlamentti on toistuvasti korostanut olevan tärkeää, että se osallistuu talouspolitiikan eurooppalaiseen ohjausjaksoon ja vuoropuheluun säännöllisesti ja jäsennellysti etenkin taloudellisen ja sosiaalisen vuoropuhelun kautta päätösten avoimuuden, demokraattisen vastuuvelvollisuuden ja päätöksiin sitoutumisen parantamiseksi;

1. korostaa, että kestävän talouskasvun tavoitteisiin on kuuluttava talouksiemme osallistavan sosioekologisen ja digitaalisen siirtymän varmistaminen sosiaalisen, taloudellisen, digitaalisen ja ympäristöön liittyvän epätasapainon ehkäisemiseksi torjumalla köyhyyttä, vähentämällä eriarvoisuutta ja luomalla kunnollisia työpaikkoja, joissa on riittävät palkat ja asianmukaiset työehdot ja -olot, samalla kun varmistetaan kestävän kehityksen tavoitteiden ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin noudattaminen, sekä taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen;

2. korostaa työmarkkinoiden sekä osaamisen tarjonnan ja kysynnän ammatti-, ala- ja aluekohtaisen ajantasaisen seurannan merkitystä, jotta voidaan auttaa asiaankuuluvien ammatillisten ja monialaisten osaamistarpeiden tunnistamisessa ja ennustamisessa;

3. korostaa tarvetta investoida merkittävästi henkilöresursseihin ja tarjota laadukasta, osallistavaa ja tuettua koulutusta sellaisiin taitoihin ja sellaiseen osaamiseen liittyvillä aloilla, joille on kysyntää työmarkkinoilla ja tulevaisuuteen suuntautuvilla aloilla, ottaen huomioon paikalliset ja alueelliset tarpeet; korostaa lisäksi tarvetta puuttua osaamisen kohtaanto-ongelmiin ja työvoimapulaan; korostaa tarvetta varmistaa, että työntekijät ovat valmiita vihreään ja digitaaliseen siirtymään, että he voivat hyötyä mahdollisuuksista uuteen työhön tai urakehitykseen ja että koulutusohjelmat sovitetaan yhteen maapallon, talouden ja tulevaisuuden yhteiskunnan tarpeiden kanssa;

4. korostaa tarvetta tarkastella laadukkaiden työpaikkojen jakautumista yhteiskunnassa, kun otetaan huomioon tietyissä ihmisryhmissä vallitseva köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyneisyys, jotta voidaan paremmin suunnitella tarpeisiin mitoitettuja aktivoinnin ja osallistamisen toimintapolitiikkoja; korostaa, että on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota nuorempaan sukupolveen, jolla on edelleen vaikeuksia päästä työmarkkinoille, sekä lapsiin, joilla on suurempi köyhyys- ja sosiaalisen syrjäytymisen riski; painottaa tähän liittyen, että nykyisten politiikkojen vaikutuksia on arvioitava paremmin, jotta voidaan vahvistaa jäsenvaltioiden valmiuksia edistää ylöspäin tapahtuvaa sosiaalista lähentymistä;

5. muistuttaa, että laadukkaiden työpaikkojen luominen ja työssä pysymistä koskevien strategioiden täytäntöönpano ovat parhaita tapoja houkutella ammattitaitoisia työntekijöitä, ja kehottaa työnantajia investoimaan työntekijöihinsä; korostaa, että rekrytointivaikeuksia ja työvoimapulaa esiintyy erityisen paljon aloilla, joilla työolot ovat haastavat ja työpaikkojen laatu heikko; painottaa, että laadukkaiden, hyvin palkattujen ja elämänlaatua parantavien työpaikkojen luominen on näin ollen ratkaisevan tärkeää;

6. tukee sosiaalisiin tavoitteisiin tarkoitettujen EU:n varojen lisäämistä sekä sellaisten oikeudenmukaiseen vihreään ja digitaaliseen siirtymään tehtävien tulevaisuuteen suuntautuvien investointien edistämistä, joihin liittyy vahva sosiaalinen ulottuvuus, mukaan lukien sukupuolten tasa-arvo sekä yhtäläiset mahdollisuudet saada keskeisiä palveluja, kuten opetus, terveydenhoito ja digitaalinen infrastruktuuri; korostaa, että rahoitusvälineiden hajanaisuutta on vähennettävä ja että niitä on yhdisteltävä ja ryhmiteltävä kaikilla tasoilla;

7. katsoo, että EU:n finanssipoliittisten sääntöjen olisi mahdollistettava tarvittavat julkiset investoinnit ja rahoitus oikeudenmukaiselle siirtymiselle hiilettömään talouteen sekä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden ja sosiaalisten investointien asianmukainen täytäntöönpano; korostaa, että vaikka julkista velkaa on vähennettävä kohtuullisessa ajassa, pienemmät tai velkaantuneemmat jäsenvaltiot tarvitsevat joustavampia yksilöllisiä sopeuttamisuria, jotka antavat niille riittävästi finanssipoliittista liikkumavaraa toteuttaa sosiaalisesti oikeudenmukaisen vihreän ja digitaalisen siirtymän edellyttämiä investointeja ja uudistuksia tavalla, jossa ketään ei jätetä jälkeen;

8. muistuttaa jäsenvaltioita niiden sitoumuksesta tehdä uudistuksia ja investointeja, joilla on sosiaalista vaikutusta ja jotka edistävät EU:n taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa kautta; kehottaa tässä yhteydessä ottamaan huomioon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin kaikissa EU:n määrärahoissa ottamalla käyttöön varojen kohdentamista koskevissa säännöissä sosiaalisen ehdollisuuden EU:n yleiseen talousarvioon sovellettavan varainhoitoasetuksen[1] puitteissa;

9. panee merkille komission talouden ohjausjärjestelmän tarkistamisen yhteydessä huhtikuussa 2023 esittämät ehdotukset uusiksi asetuksiksi, joilla vahvistetaan velkakestävyyttä ja parannetaan kestävää ja osallistavaa kasvua investoinneilla ja uudistuksilla, mukaan lukien sosiaaliset investoinnit mahdollistavat julkisen talouden sopeutusurat; kehottaa komissiota arvioimaan, mitä menoja ja investointeja tarvitaan, jotta voidaan saavuttaa kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien välitavoitteiden edellyttämät pitkän aikavälin sosioekonomiset tavoitteet; kehottaa komissiota ehdottamaan tähän arviointiin pohjautuvaa uutta liiallisen alijäämän laskentajärjestelmää, jotta voidaan parantaa oikeudenmukaisuutta vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä, sosiaalista selviytymiskykyä sekä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa ja samalla varmistaa jäsenvaltioiden julkisen talouden kestävyys;

10. kehottaa komissiota kehittämään EU:hun sellaisen talouden ohjausjärjestelmän, joka perustuu avoimuuteen, vastuuvelvollisuuteen, solidaarisuuteen, yhdentymiseen, sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen, lähentymiseen, sukupuolten tasa-arvoon, laadukkaisiin julkisiin palveluihin, mukaan lukien laadukas julkinen koulutusjärjestelmä kaikille, laadukkaisiin työpaikkoihin ja kestävään kehitykseen;

---

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046, annettu 18. heinäkuuta 2018, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 kumoamisesta (EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1).

11. pitää myönteisenä, että ylöspäin tapahtuvan sosiaalisen lähentymisen edistämiseksi SEUT-sopimuksen 148 artiklan 4 kohdassa vahvistettua monenvälistä valvontamenettelyä on ensimmäistä kertaa täydennetty talouspolitiikan eurooppalaiseen ohjausjaksoon sisältyvällä, sosiaalisen lähentymisen kehykseen perustuvalla ennakkovaroitusjärjestelmällä, joka voi kannustaa puuttumaan sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun pääindikaattoreiden ja komission julkaisemien sosiaalisen lähentymisen raporttien avulla yksilöityihin sosiaaliseen lähentymiseen kohdistuviin riskeihin; korostaa, että maakohtaisiin suosituksiin on tärkeää sisällyttää sosiaalisiin eroihin liittyvät riskit ja erityisesti ne, jotka koskevat lasten varhaiskehitystä ja joilla voi olla yksilöille pitkäaikaisia seurauksia, kuten yhtäläisiä mahdollisuuksia saada laadukasta opetusta ja terveydenhoitoa, ja korostaa, että ne on tärkeää ottaa huomioon, kun määritetään julkisen talouden sopeutusuria;

12. vaatii demokraattisempaa eurooppalaista ohjausjaksoa, jossa parlamentti osallistuu tiiviisti erityisesti makrotalouden ja sosiaalipolitiikan painopisteiden asettamiseen; katsoo, että tarkistetussa eurooppalaisessa ohjausjaksossa olisi noudatettava tavallista lainsäätämisjärjestystä eli siitä olisi sovittava neuvoston ja parlamentin kesken;

13. painottaa jälleen roolia, joka työmarkkinaosapuolilla on työmarkkinavuoropuhelun vahvistamisessa ja katsoo, että eurooppalaisen ohjausjakson tarkistamisen olisi edistettävä asiaankuuluvien sidosryhmien ja etenkin asianomaisten työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kanssa pääasiallisista toimintapoliittisista kysymyksistä tarpeen mukaan käytävää muuta vuoropuhelua SEUT-sopimuksen määräysten sekä kansallisten oikeudellisten ja poliittisten järjestelyjen mukaisesti;

14. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.